

L'Empordà de fa mil anys

Sempre parlem de l'Empordà dels grecs, de l'Empordà dels romans, de l'Empordà d'abans de Jesucrist o del començament de la nostra era. Ara, uns quants professors —Anna Brunet, Artur Calsina, Elena Esteva, Joan Ferrerós i Lluís Maruny— ens proposen un joc que és, sobretot, per a les criatures però que pot servir de bon entreteniment als grans: el de descobrir com era l'Empordà fa mil anys, és a dir, pels voltants de l'any 1000, just quan es produïa el naixement de Catalunya. La proposta didàctica, continguda en un opuscle d'Edicions Baix Empordà, ofereix tota mena de sorpreses.

La primera sorpresa és la que ens proporciona la informació sobre l'aspecte físic d'una zona que ha canviat profundament de fesomia. Muntanyes com el massís del Montgrí cobertes de bosc; espais poblats de llops, de cèrvols i d'altres animals desapareguts; escasses construccions de pedra; estanys i aiguamolls a desdir. Fa mil anys, la Muga i el Fluvià desembocaven encara a l'estany de Castelló. Aquest era el més important de tots per les dimensions i la riquesa piscícola, però hi havia estanys petits a Capmany, a Llers, a Vilatenim, a El Far, a Camallera, a Siurana, a Belleaire, a Pals (on ara algú no voldria que hi haguessin ni aiguamolls). El Ter i el Daró formaven una zona humida que anava des d'Ullà fins a l'Estartit. I, a l'interior, es podien trobar els estanys de Millars, de la Sala, de Gualta, de Fontanilles i, sobretot, el d'Ullastret, al peu de la ciutat ibèrica. Les vies de comunicació terrestre eren precàries, llevat de la Via Augusta que menava a Girona, però els vaixells remuntaven el curs del Ter, del Fluvià i de la Muga fins als respectius ports de mar de Torroella, Sant Pere Pescador i Castelló.

La segona sorpresa és la de la història. Gausfred, comte d'Empúries, Peralada i Rosselló, encunyava moneda pròpia com un veritable sobirà. La capital del comtat era a Sant Martí d'Empúries, turó massa petit i massa obert als pirates, fet que va aconsellar el trasllat a Castelló. També tenien un paper cabdal els abats dels monestirs, senyors de Sant Pere de Rodes, de Sant Quirze de Colera, de Santa Maria de Roses i de Vilabertran, de Sant Feliu de Guíxols i de Sant Miquel de Cruïlles...

Sobre aquest escenari ple de suggestions, Joan Ferrerós hi alça, amb textos i dibuixos, la història múltiple d'un noi i d'una noia que poden retrocedir mil anys i triar entre ser de l'Islam o del Cristianisme, entre dir-se Iusuf i Fàtima o Guifré i Ermessenda. Al capdavall, el llibre ofereix mitja dotzena d'exercicis pràctics que proposen pistes creatives a la imaginació dels lectors adolescents. Felïços ells, que han pogut rebre aquesta lliçó viscuda de geografia i d'història, immillorable per al coneixement i el reconeixement d'un país mitificat per la llegenda però en el qual cal tocar de peus a terra.